

AKTUALNO VPRAŠANJE

Pomembnost higiensko-tehnične zaščite dela v podjetjih in gospodarskih organizacijah na Gorenjskem sili le od časa do časa v ospredje razprav v samoupravnih organih v podjetjih in družbenih organih upravljanja. Največkrat takrat, ko se pripeti v podjetju kaka hujša delovna nesreča ali pa ko inšpekcija dela dodobra prerešeta delovne pogoje zdaj v tem zdaj v onem podjetju.

Kje so vzroki lagodja do tega pomembnega vprašanja?

Pri okrajnem Zavodu za socialno

zavarovanje je sicer okrajna komisija HTZ, ki pa se peča le z večjimi podjetji v okraju, medtem ko ne zmora načrtnega dela tudi v manjših podjetjih, ki bi bila pomoč te komisije najbolj potrebna. Toda samo ta komisija »na najvišji ravni« v okraju še daleč ni dovolj.

Le redka so namreč podjetja, ki imajo tudi v okviru samoupravnih organov svoje komisije HTZ, če pa so že, so te nedelavne in bolj ali manj le na papirju. — Ko so člani skupščine kranjske podružnice okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje razpravljali o tem na nedavni skupščini, so

prišli do prepričanja, da te komisije tudi ne morejo pomeniti kaj več, ker nimajo pravzaprav nobenih kompetenc. Ne morejo kaznovati prekrškov in tudi večjega vpliva na vodstva podjetij nimajo.

Morda je v tem le delen vzrok neučinkovitosti HTZ komisij v podjetjih. Zato bodo sedaj skušali sestaviti za vse komisije HTZ v gospodarskih organizacijah pravila, na podlagi katerih jim bo omogočeno večje uveljavljanje. — To pobudo je treba pozdraviti. I. A.

AKTUALNO VPRAŠANJE

O GLAVNEM RAZPRAVA O KOMUNALNIH VPRAŠANJH

Zbori volivcev večidel končani, zbori volivcev-proizvajalcev pa te dni

V nedeljo so v večini krajev na Gorenjskem končali zbere proizvajalcev. Le ponekod bodo trajali še prve dni tega tedna.

V splošnem so volivci v sozameroma kar precejšnjem številu prihajali na zbere. Ponekod jih je prišlo 20 %, na nekaterih zborih v mestu Kranj pa tudi do 34 %. Skoraj v vsaki občini pa se je dogodilo, da kak zbor ni bil sklepčen, vendar teh primerov ni bilo mnogo. Večidel je bil v takem primeru kriv politični aktiv, ki se ni dovolj temeljito lotil priprav. Na enem imedel zborov volivcev v občini Zelezniki pa so možje, ko so ugotovili, da bi se morali zaradi nesklepnosti ponovno sestati, stopili domov še po žene. Večidel so volivci sprejeli na listo kandidate, ki so jih predlagala občinska politična vodstva, prav povsod pa tudi ne. Ponekod so kandidato listo na zboru volivcev deloma sprejeli in dodali nove kandidate, kar govori o zavzetosti volivcev za to, da bi bili ljudski odbori kar najbolje sestavljeni. Tu in tam so znali volivci v takih primerih izbrati kandidate,

ki so ustrezali vsaj toliko ali celo bolj kot tisti, ki jih je predlagalo občinsko politično vodstvo. V nekaj redkih primerih pa je pri tem, ko so volivci izbirali kandidate, botroval tudi ozek lokalizem ali celo demagogija, proti čemer so znali razgledanejši volivci ponekod uspešno nastopiti, povsod pa ne. Zanimivo in razveseljivo je, da je na kandidatnih listah zelo mnogo novih ljudi, takih, ki doslej še niso bili v ljudskih odborih, so se pa že uveljavili v raznih svetih in organih samoupravljanja. Z njimi bi prišel v nove ljudske odbore nedvomno še bolj svež duh.

Nimamo še točnih podatkov, vendar vse kaže, da je mladina uspela, da je prišlo na kandidatne liste nekaj več mladine, vendar ponekod še ne dovolj. Manj pa je to marsikje uspelo ženskam. Več kot v občinski zbere pa kandidira žensk v zbere proizvajalcev.

Na večini zborov proizvajalcev se je razprava sukala največ okrog kandidatov in pa o komunalnih vprašanjih, kot je bilo tudi pričakovati, dasiravno bi bilo želeli kaj več razprave tudi o širših družbenih, političnih in gospodarskih problemih. Tu in tam se volivci niso kar tiho zadovoljili s poročili, marveč so z ostrejšo kritiko nakažovali tudi smernice, po katerih naj dela novi ljudski odbor. Na Jesenicah so na mnogih zborih volivcev zahtevali pojasnila, zakaj takšna negibnost pri urejanju šolske problematike (prostorov); ob tem so kar precej upravičeno kritizirali tudi nezadostno sodelovanje med Zelezarno in občino. Razen tega so v tej občini razpravljali še o problematiki raznih domov, kopalnic, stanovanjske gradnje, o vodovodu in podobnih problemih, v središču Jesenic pa o trgovini in tržnici. V zgornjesavski dolini je bilo dokaj razprav o razvijanju gostinstva in turizma. Na nekaterih zborih volivcev v Kranju je bilo slišati med drugim kritična mnenja volivcev o trgovini. Pomankljiva tehnična opremljenost trgovine, pa tudi nekateri nezdravi pojavi (denimo, v grostični trgovini — težnje po zapiranju slovenskega trga pred dotokom kmetijskih pridelkov iz drugih republik so problemi, ki čedalje bolj žulijo potrošnike v vseh naših industrijskih središčih. Razen stanovanjske gradnje in drugih komunalnih problemov je kranjske volivce zanimala tudi izpopolnitev električnega omrežja, ki sedaj, takšno kot je, marsikje sila otežkoča tudi uporablanje sodobnih gospodinskih pripomočkov, pa tudi poslušanje radia in tako dalje. Kolikor vemo, se občina že dolgo ukvarja s to težavo, ki ji bržkone predvsem zaradi pomanjkanja fin. sredstev še ni bila kos. Komunalni problemi so bili na vrsti v vseh občinah, v nekaterih podeželskih (Nadaljevanje na 2. strani)

GLASLO GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. — ŠT. 75 — CENA DIN 10.—

Kranj, 27. septembra 1957

S SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA

NAPREDEK GOSPODARSTVA NA VSEJ ČRTI

OLO sklenil reorganizirati Prešernovo gledališče - Razpravljali so tudi o reorganizaciji gozdarske službe - Razpravo o šolski reformi odložili na prihodnje zasedanje

Ponedeljkove seje Okrajnega ljudskega odbora so se odborniki udeležili v znatno večjem številu kot običajno. Na dnevnem redu so bile zanimive stvari. Poročilo o izpolnitvi polletnega družbenega plana in proračuna, razprava o reorganizaciji Prešernovega gledališča v Kranju, poročilo o reorganizaciji gozdarske službe. Ker se je seja zaradi obširne razprave precej zavlekla, so razpravo o problemih v zvezi z izvajanjem šolske reforme v okraju, odložili za prihodnje zasedanje. Po skupni seji sta bili še ločeni seji obeh zborov, na katerih sta zbor razpravljala o nekaterih tekočih zadevah.

V OKRAJU BELEŽIMO NADALJNI PORAST DRUŽBENEGA PROZVODA

Poročilo o izpolnjevanju polletnega družbenega plana in proračuna za letošnje leto je podal predsednik okrajnega Sveta za plan in finance **Pavle Tolar**. Predvsem je poudaril, da je gospodarstvo našega okraja kot celota v tem obdobju uspešno napredovalo zaradi vpliva splošnih gospodarskih pogojev v državi in da so bile začrtane naloge popolnoma v skladu s smernicami, ki jih je sprejel Okrajni ljudski odbor ob sprejemanju letošnjega družbenega plana.

Iz obsežnega gradiva je moč ugotoviti, da se je skupni družbeni proizvod socialističnega sektorja gospodarstva našega okraja, v prvem polletju letos v primerjavi s polovico letošnje izvršitve lanskega leta povečal za 13 odstotkov. Povečanje v letu 1956 v od-

nosu na enako razdobje 1955. leta pa je znašalo le 6,5 odstotkov. Povečanje skupnega proizvoda v prvem polletju letos presega torej skupno republiško povprečje, ki znaša za ustrezno razdobje le 7 odstotkov.

Se precej ugodnejši položaj imamo, če primerjamo izvršitev letošnjega prvega polletja z isto izvršitvijo lani. Na podlagi te primerjave se je skupni družbeni proizvod povečal od 32 milijard 793 milijonov na 42 milijard 141 milijonov, kar pomeni za celih 28,5 odstotkov. Vendar ta primerjava ni v celoti realna, ker je znano, da so na industrijsko proizvodnjo — v prvem polletju lani — vplivale izredno neugodne prilike zaradi pomanjkanja električne energije ter težave s preskrbo surovin.

Največje uspehe je dosegla industrija, ki je preseгла polletno obveznost za 2,8 odstotkov. To je vsekakor pomemben napredek zlasti če upoštevamo, da doseženi uspehi temeljijo na boljšem izkoriščanju proizvodnih kapacitet, večji delovni storilnosti in racionalnejšem poslovanju. To se kaže v tem, da je število zaposlenih v okraju v primerjavi z istim obdobjem lani, ostalo pretežno na isti ravni.

Precejšnji uspehi so bili tudi doseženi v gozdarstvu, prometu in gradbeništvu, medtem ko v obrti, trgovini in gostinstvu v manjši meri. Socialistična obrt v prvem polletju letos sicer kaže neki napredek, ne moremo pa, žal, govoriti o naglem porastu dejavnosti te gospodarske panoge. Uspehi trgovine temelje predvsem na povečani kupni moči, prav tako pa tudi v gostinstvu.

REORGANIZACIJA PREŠERNOVEGA GLEDALIŠČA

Po več kot tri in polurni razpravi sta oba zbor Okrajnega ljudskega odbora potrdila predlog o reorganizaciji Prešernovega gledališča. V okrajnem zboru je glasovalo za predlagano reorganizacijo 36 odbornikov, 7 se jih je vzdržalo, v zboru proizvajalcev pa je glasovalo za reorganizacijo 22 odbornikov, trije so bili proti, 7 pa se jih je vzdržalo glasovanja. Najprej je odbornik **Ivan Bečan** prebral predlog Občinskega odbora Socialistične zveze in Občinskega sindikalnega sveta o potrebi reorganizacije poklicnega gledališča v Kranju, nato pa je prebral stališče okrajnega Sveta za prosveto in kulturo, njegov predsednik **Slavko Beznik**. Svet je mnenja, da je predlagana reorganizacija nepravilna.

V razpravi je sodelovalo precejšnje število odbornikov, ki so se v pretežni meri zavzemali za predlagano reorganizacijo. Med diskutanti sta bila tudi ljudska poslanca **Roman Albreht** in **Boris Ziherl**.

Vsi odborniki so poudarili, da je treba vprašanja reorganizacije Prešernovega gledališča v Kranju temeljito pretehtati. Večina je bila za to, da se sprito pomanjkanja materialnih sredstev, ki pa ni pglavitega pomena, reorganizira, omenjena profesionalna ustanova. Menili so, da je treba v celotni kulturno - vzgojni dejavnosti na Gorenjskem preiti z ozkih na široko

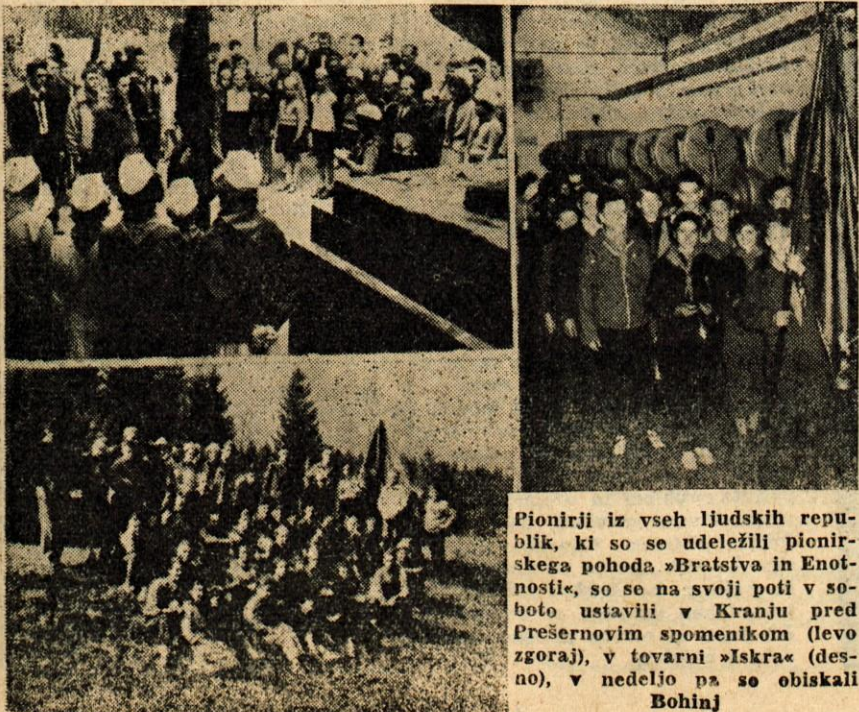
torišče dela, od katere bi imelo večjo korist večje število državljanov. S tem v zvezi so tudi poudarjali nesorazmerje med trošenjem sredstev za kranjsko profesionalno gledališče in za vso ostalo kulturno prosvetno dejavnost ne le v občini, marveč tudi v vsem okraju.

Nato so izglasovali predlog, da se Prešernovo gledališče reorganizira s 1. oktobrom letos.

Ob koncu skupne seje je poročal o reorganizaciji gozdarske službe predsednik okrajnega Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo **Tone Hafner**. I. A.

67 KANDIDATOV SO IZBRALI

Občinski ljudski odbor Bled je že imel svoje zbere volivcev, na katerih so vaščani izbrali 67 kandidatov za nove odbornike. Od teh bodo izvolili 28 odbornikov ali 42 % vseh kandidatov. Volivci so med kandidate določili 28 delavcev, 17 uslužbencev, 19 kmetov, ostala trojica pa so različnih poklicev. 11 kandidatov je iz vrst mladine. j b

Pionirji iz vseh ljudskih republik, ki so se udeležili pionirskega pohoda »Bratstva in Enotnosti«, so se na svoji poti v soboto ustavili v Kranju pred Prešernovim spomenikom (levo zgoraj), v tovarni »Iskra« (desno), v nedeljo pa so obiskali Bohinj

naš razgovor

OBČINA BO LAHKO BOLJE DELALA

»Kaj mislite o nadaljnjih pristojbinah, ki bodo v prihodnjem letu prešle od okrajev na občine? V katerih primerih oziroma področjih ne čutite dovolj prostih rok v delu občine?«

Tako smo vprašali načelnika splošnega oddelka radovljiške občine tov. Ljubo Megliča.

»Največ v gospodarstvu. Izdajanje gradbenih dovoljenj je, denimo, odvisno od okraja. To včasih zelo zavira delo. Sečna dovoljenja n. pr. izdajajo na okraju in mi na tak način nimamo neposrednega vpliva na uresničevanje smernic v gospodarjenju z gozdovi. Prav tako se mi zdi nepravilno, da pritožbe o socialnih podporah ipd. rešuje okraj, dasi gredo te dajatve iz občinskega fonda in te občina ve, koliko ima teh sredstev na razpolago. Enako je v zdravstvu. Pritožbe samoplačnikov in druge stvari rešuje okraj. Ne glede na to, da s tem na okraju odločajo o naših sredstvih, menim, da pristojni državljanji v občinskih svetih tudi bolje poznajo posamezne primere in bi jih lahko tudi pravilneje reševali.«

»Kakšne pristojnosti boste dobili z okraja na občine v prihodnjem letu?«

»Predvsem bodo v občini delovna, tržna in finančna inšpekcija. Hkrati bo občina dobila samostojnost v gozdarstvu itd. Mislim pa, da bo zlasti delovna inšpekcija lahko precej pripomogla do boljšega pregleda naših podjetij in njihovega sodelovanja z občino. Hkrati bo občina dobila neposreden vpliv na urejanje delovnih odnosov, kar je zelo važno.«

»Se vi že pripravljate na prevzem novih dolžnosti? Predvidevate v tem kakšne težave?«

»Da, na to se že pripravljamo. Posebnih težav pa mislim, da ne bo. Morda bo občini celo olajšano v nekaterih primerih, ker ne bo treba čakati na okraj. Tudi oseba ne bomo nič več potrebovali. Tržnega inšpektorja že imamo, določen je tudi gradbeni inšpektor. Za gozdarstvo bomo dobili tri moči z okraja. Edino finančnega inšpektorja pa še nimamo.« K. M.

ODPIRAMO RAZPRAVO O STANOVANJSKI IZGRADNJI V KRANJU

GRADIMO CENEJE!

Zbori volivcev v kranjski občini so že za nami. Na teh zborih so volivci aktivno posegli v probleme komunalne in stanovanjske izgradnje na področju občine. Bodoči občinski ljudski odbor je dobil kopico pobud, na podlagi katerih se bo moral krepko spoprijeti z vrsto perečih komunalnih in stanovanjskih problemov v občini.

Ker je bila razprava o tej problematiki na vseh zborih volivcev praznopravna poglavitna točka razprav, objavljamo prispevek ing. arh. Maks Strenarja o problemih, ki so nastali v zvezi z zazidavo stanovanjskega naselja pri Vodovodnem stolpu v Kranju.

»Zavod za stanovanjsko in komunalno gradnjo v Kranju je na podlagi naročila oddelka za gradnje pri ObLO Kranj izdeloval od lanske pomladi zazidalni načrt za zemljišče severno od Vodovodnega stolpa. Izdelali so kar štiri vari-

ante, deloma zaradi ugovorov nekaterih prizadetih, predvsem pa zaradi ponovnih sprememb in dopolnitev programa.

Kljub temu pa so 6. junija letos na hitro sprejeli pristojni organi drugi načrt zazidave. Na podlagi tega načrta je Zavod za stanovanjsko gradnjo začel izdelovati ponovni investicijski elaborat. Sedaj je ta elaborat že gotov in čaka še na potrditev okrajne revizijske komisije. Izdelana sta torej dva programa, ki nam omogočata gospodarnostno primerjavo vsakega izmed njih.

Zemljišče je sestavljeno iz treh delov. Zahodni pas, na katerem že stoji nekaj individualnih hiš, ni predmet programa. Severni rob zavzema 7 dvonadstropnih hiš, ki jih pravkar dokončujejo. Preostali jugovzhodni del nas praznoprav najbolj zanima, ker se bo še letos razvila na tem področju živahna gradbena dejavnost.

Na tem predelu je predvidel prvi (zavrtni — op. ur.) načrt 3 dvostopniščne, trionadstropne bloke, iz katerih je pogled na vzhod in zahod ter vzporedno z južnim robom trostopniščni, 4 nadstropni blok s trgovskimi in drugimi lokali ter z društvenimi prostori v pritličju. Med temi bloki v sredini pa je predvideno otroško igrišče z obrobim zelenim pasom. Skrbna preiskava je ugotovila ugodno obsončenje, hkrati pa stanovalce tudi ne bi motil truš in hrup. Okoli 150 otrok bi lahko zahajalo na to igrišče, ne da bi morali prečkati cesto. Na podlagi tega načrta je okoli individualnih hiš predvidena gradnja 20 garaž, ki imajo neposreden dostop na cesto.

Iz tega investicijskega programa je razvidno, da bodo znašali stroški za omenjene štiri nove bloke ter za sedem hiš, skupno z ustreznimi komunalnimi napravami 406 milijonov din. V teh stanovanjskih blokih bo 597 ležišč. Stroški gradnje že upoštevajo 4% podražitev od meseca maja do danes. V številu ležišč so, zgolj zaradi primerjave, upoštevani tudi lokali

Drugi načrt pa predvideva dva dvostopniščna in dva enostopniščna dvonadstropna stanovanjska bloka ter štiristopniščni, trionadstropni blok, ki naj bi bil dolg 90 m. Posamezne stavbe so pretežno razmeščene v obliki rahlo odprtega, podolgovatega pravokotnika. Ta način zazidave je že preizkušen na Zlatem polju v Kranju. Toda drugi načrt ne predvideva otroškega igrišča in tudi garaž, na podlagi tega načrta razmeščene na različnih krajih ob blokih. Kot je bilo moč izračunati bo ta zazidava veljala 417 milijonov dinarjev, na razpolago pa bo 575 ležišč.

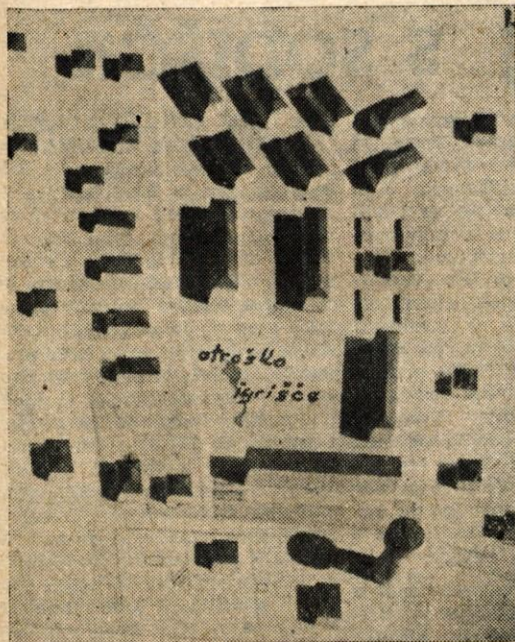
Drugi načrt je torej za 11 milijonov dražji, kljub temu, da ima 22 ležišč manj kot prvi. Povprečno znašajo gradbeni stroški v celoti za eno ležišče 730.000 dinarjev. Če pa upoštevamo,

da ima drugi načrt torej 23 ležišč manj, znaša izguba še približno 16 milijonov dinarjev več. V celoti bi bil torej drugi zazidalni načrt za 27 milijonov dinarjev dražji kot prvi. Zaradi nekaterih manjših razlik v primerjavi, bi bilo moč ta znesek znižati še za približno 2 milijona dinarjev in bi torej končno znašala izguba na podlagi drugega načrta 25 milijonov dinarjev, da pri tem ne upoštevamo izgubo otroškega igrišča, ki je praznoprav neprecenljiva.

Drugi zazidalni načrt se razen tega ne skuša približati načelom projektiranja stanovanjskih zgradb, za katere se je letos zlasti zavzel republiški Sekretariat za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in stanovanjske zadeve z namenom, da bi zagotovil gospodarnostno gradnjo stanovanjskih blokov.

Skoraj na vseh sestankih je slišati pikre pripombe na rovaš kranjskih arhitektov. V zadnjih letih, odkar delujem v Kranju, sem tudi sam pogosto ugovarjal raznim gradbenim načrtom, ki imajo za posledico velike izdatke, toda največkrat brez uspeha. Zato želim svoje mnenje tokrat javno povedati.

Ing. arh. Maks Strenar

Maketa I. osnutka z velikim otroškim igriščem sredi naselja.

PRED TEDNOM OTROKA

Vzgoja mladine - orožje dobrega in zlega

Bliža so »Teden otroka«. Na omenjeno geslo mednarodnega dne otroka želimo navezati naše: Ustvarjati pogoje in organizirati vzgojno delo z otroki in mladino, povsod, kjer se zbirajo.

Novi časi in povsem drug ritem življenja je prinesel nove težave v vzgoji otrok. Otrok mora biti nahranjen, mora pa biti na bodčnost in na kljubovanje težav v življenju tudi čustveno pripravljen. Kdo mu bo to omogočil? Vzgoja mu poleg družbenih činiteljev lahko nudi predvsem varen in miren dom in dovolj razgledani starši, ki so mu prvi kazipoti v življenju. Zato je nujno, da se starši na vzgojo otrok pripravljajo.

V tej zvezi bi na kratko opozorili na tisk, ki obravnava vzgojna vprašanja in težavo današnje vzgoje. To je revija »Mladi svet« in knjige, ki jih izdaja Knjižnica Zveze prijateljev mladine Slovenije.

To je mesečnik, ki obravnava vzgojo otroka v vseh starostnih dobah.

Vendar to ni vse. Revija obravnava razen vzgoje otrok v širšem smislu odnose med starši in otroci, med zakonci, priprave mladih ljudi na zakon, probleme razveze, otrok razvezanih staršev in spolno vzgojo. Problem vzgoje je torej vezan na nivo splošne kulture staršev in vzgojiteljev, ki so odgovorni za mentalno zdravje otroka, kajti vsi oni, ki so v stalnem kontaktu z otroki in mladino lahko s pravišnim in pravčasnim posegom zmanjšajo ali povsem odklonijo negativni vpliv česar koli.

Istočasno opozarjamo na tri knjižice »O spolni vzgoji« Helene Puharjeve. Knjižica pojasnjuje, kako se manifestira in kakšno vlogo odigra spolnost v celotnem razvoju človekove osebnosti. Pripravlja starše na čas, ko bo treba otroku pojasniti vlogo njegovega spola. V analizi problema erotike in spolnosti, je nujno ovreči vsak jezuitizem in se s tem odkrito srečati.

»Naš otrok, ni več otrok« Gustava Šliha, je knjižica o najtežjem vzgojnem razdobju o predpuberteti. Otrok se prvič miselno in čustveno odvrne od staršev in starši sami najboljše vedo, kako težko razdobje je to zanje in za otroka. Pri mladem človeku nastopi nov način intimnega notranjega življenja, ki mu sam pogosto ni kos in potrebuje pomoč odraslega zrelega človeka. Kdo bo to, če ne starši!

Omenim naj še tretji del knjige dr. Leona Zlebnika »Ljubuzenska čustva in odnosi«. V bistvu pritrpljiva ta knjiga mlade ljudi na zakon in govori o odnosih med zakoncem.

Otroci, ki so lačni, morajo biti nahranjeni. To je prav, ni pa dovolj — ni vse. Otroci morajo biti vzgojeni, zato moramo obvladati in razumeti proces njihovega doživljanja. Moramo se na to vsak dan znova pripravljati tudi tako, da popravljamo napako včerajšnjega dne. Zato nam naša sedanja stvarnost narekuje geslo — Ustvarjati pogoje in organizirati vzgojno delo z otroki in mladino povsod, kjer se zbirajo. Vzgoja je lahko orožje dobrega in zlega — in orožje dobrega bo, če bo vsakdo, ki je v stiku z otroki, nanjo pripravljen.

GLAS GORENJSKE

ZANIMANJE ZA IZLETE MED LETOŠNJO SEZONO

Med letno turistično sezono sta potovalna agencija »Triglava« in turistična poslovalnica »Putnik« na Bledu organizirala mnogo izletov za domače in tuje goste, ki so obiskali Bled. »Triglava« jih je priredil največ v Bohinj, in sicer 34 s 1051 udeleženci, 17 na Pokljuko s 517 izletniki, 12 v Vintgar, 4 v Ljubljano, 2 v Lesce in enega v Radovljico. Vseh 70 izletov se je udeležilo 2298 izletnikov. V Kranjsko goro in na Vršič izletov niso prirejali zaradi redne avtobusne zveze Bled-Vršič-Bovec. Zanimanje za prevoze je bilo vsekoli precejšnje. Med izletniki je bilo največ Jugoslovancev, saj jih je letos izredno veliko obiskalo Bled. — V istem času je turistična poslovalnica »Putnik« na Bledu priredila 31 voženj v Bohinj, 13 v Kropro, 12 v Ljubljano, 15 v Postojno in Opatijo, 2 v Avstrijo in 2 v Kranjsko goro ter na Vršič. Teh potovanj se je udeležilo več tujih kot domačih gostov. —jb

MLADI ZADRUŽNIKI IZ GORENJE VASI NA ŠTAJERSKEM

Aktiv mladih združnikov v Gorenji vasi je že pokazal precej iniciative. Predsednik akti-

va Martin Brenc je vzgled vsem ostalim. Lani je zasadil ha zemljišča v sadovnjak, ki ga zdaj skrbno neguje. Njemu sledijo postopoma tudi drugi mladi združniki in tudi člani kmetijskih združenj, ki si žele, da bi v Poljanski dolini pričeli čimprej z naprednim kmetovanjem. Da bi se spoznali z delom in napredkom drugih posestev, so pred dnevi organizirali izlet na Štajersko. Tam so si ogledali sadjarski inštitut, več državnih posestev in nekaj kmetijskih združenj. Svoje izkušnje s tega potovanja bodo prilagodili domačim razmeram. —an

NA ŽIROVSKEM VRHU BODO DOBILI ELEKTRIKO

Ze dolgo imajo prebivalci Žirovskega vrha željo, da bi v njihovih hišah zasvetila elektrika. Pred petimi leti so začeli delati. Postavili so transformator in vse električne drogove, toda takrat je zmanjkalo sredstev, da bi delo dokončali. — Električni drogovi so že pričeli počasi propadati. — Toda pred dnevi so spet začeli. Sedaj elektromonterji in vaščani že napeljujejo žico. Vendar delo ne bo še tako kmalu končano, ker so posamezne hiše na Žirovskem vrhu oddaljene druga od druge tudi po več sto metrov. Predvidevajo, da bo luč v hišah zasvetila do 29. novembra, če ne pa do občinskega praznika, decembra meseca. Za sedaj bodo napeljali le dve žici, pozneje pa, če bodo denarna sredstva na razpolago, bodo potegnili še dve. —an

35 LET TVD »PARTIZAN« IZ GORENJE VASI

Preteklo nedeljo je TVD »Partizan« iz Gorenje vasi slavilo 35-letnico svojega obstoja. Praznovanja so prisostvovali več zastopnikov republiške in okrajne zveze, kot tudi številnih društev Partizana z Gorenjske, predstavniki političnih in družbenih organizacij ter šolstva. Okoli 1000 ljudi se je zbralo v Gorenji vasi.

Praznovanje se je začelo s slavnostno sejo društva. Popoldan pa je bila na prostem zaključna svečanost. Razvili so društveni prapor, ki so mu kumovali ljudski poslanec Anton Pernel, načelnik Partizana Slovenije, Tomaž Šavnik in načelnik okrajne zveze Partizan za Gorenjsko Domine Bizjak. — Razvitju prapora je sledil skrbno pripravljen telovadni nastop, na katerem je sodelovalo 300 telovadcev in telovadk domačega društva kot tudi gostov TVD »Partizan« iz Žirov, Skofje Loke, Zeleznikov, Stražišča, Kranja, Tržiča ter z Javornika. — Med nastopom je gledalce zlasti navdušila najboljša vrsta članov in članic na orodju kranjskega okraja. —an

DRUGO REPUBLIŠKO POSVETOVANJE O GOSPODARJENJU Z LESOM NA BLEDU

Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije LRS ter Strokovno združenje lesnoindustrijskih podjetij sta 20. in 21. septembra priredila posvetovanje o gospodarjenju z le-

som in o strokovnih vprašanjih za predelavo lesa. Osnovni program predavanj je obsegal tematiko, ki je v zvezi s perspektivnim razvojem lesnega gospodarstva ter predavanja s področja organizacije dela in izmenjavo strokovnih izkušenj.

V prvem delu se je zvrstilo 7 predavanj, med njimi: osnove za smotrno razdelitev hlodovine za žago, rekonstrukcija žaga, preorientacija proizvodnje žagane žaga, razvoj proizvodnje furnirja itd. Drugi del je obsegal 4 predavanja, in sicer o analizi dela v podjetju, analitični oceni delovnih mest in podobno. — K izmenjavi strokovnih izkušenj so s svojimi izjavami o bršenju žagnih listov in rezil prispevali tudi nekateri strokovnjaki LIP Bled, kakor Lojze Štirnigar, Anton Kumer in Jože Lavrič.

Posvetovanje je prispevalo delež k izboljšanju organizacije dela v gozdarstvu in lesni industriji, hkrati pa je obogatilo nekatera strokovna izkušnja. —jb

RODITELJSKI SESTANEK V KRANJSKI GORI

Pretekli teden je bil v Kranjski gori roditeljski sestanek za starše, katerih otroci se šolajo v kranjskogorski osemletki. Sestanka so se udeležilo nad 160 staršev, ki so zvedeli za stanje v šoli, o pomenu šolske reforme pa je govoril ravnatelj gimnazije Jože Gazvoda. — J. S.

Maketa II. osnutka z velikim blokom sredi naselja. Gradnja bi veljala 25 milijonov več, kot gradnja naselja po I. osnutku.

MIMI MALENSKI KONIC VIGENCI ROMAN 75

Aieš je začutil, da ne ve reči nič pametnega več. Dekle mu je pomagalo iz zadrege.

»Ti, zakaj se pa nič ne pokažeš? Včasih si večkrat prišel k nam.«

»Saj res... Ko sva bila otroka, sva se skupaj igrala.«

Nasmehnila se je in prikimala. Bila je majhna, fant se je moral globoko sklanjati k njej. Gledal je njene težke, kostanjeve kite in videl, da ni lepa, toda z obraza sta ji sijala zdravje in mladost. Lica so ga spominjala zrele breskve, tako gladka in puhasta so bila in kadar se je nasmehnila, so se ji naredile jamice.

»Ti, ali veš, kako sem nekoč čofnila v vodo? Vozila sva se na kolesu pod našo fužino.«

Spominjal se je. Da, vozila sta se na kolesu. Včasih so se tudi odrastli tako vozili. Lopute so bile gladke in takrat je dekletce zdrsnilo v tolmun. Vso premočeno je potegnil iz grape. Potem sta sedela na soncu za fužino in Marinka je sušila mokro obleko.

»Ali ni bilo takrat lepo?« je dahnil.

Ni ga razumela. Ni vedela, kolikokrat si je Aleš v mestu med tujci klical v spomin dom in otroške igre, da bi pregnal domotožje, ki ga je prvo leto tako mučilo. Pa ga ni pregnal in je bilo, kakor bi rozi prilival vode, da ne more usahniti. Tudi tega ni vedela, da se rad spominja doma, kakršen je bil v njegovih otroških letih, ker pozneje nikoli več ni bil zares srečen. Tésneje je stisnil njeno malo, okroglo roko in rekel:

»Takrat je bilo vse drugače kot zdaj, Marinka.«

Zdaj ga je razumela. Pogledala ga je z živimi, modrimi očmi in menila:

»Zaradi Dominika nisi rad doma, kajne?«

Ni maral priznati. Za vse na svetu bi ne bil tujcu priznal, kako ga Dominik grize.

»Požvižgam na Dominika! Mar mi je« je rekel z narejeno oholostjo.

»Moj oče pravi, da si pametno storil, ker si prišel domov,« je dejala resnobno. Aleš je začutil, da je mnogo zrelejša od njega.

Pritrdil ji je. »Vsi pravijo tako.«

Plesa je bilo konec in fantu je bilo žal, ker jo je moral izpustiti. Segel je po kozarcu vina. Potem ga je stari Špan poklical k sebi.

»Tako, si se tudi ti prišel pokazat?« je rekel. »Doma je boljše kot v šolah, kajne?« Pri tem si je ogledoval fanta, vseh mu je bil.

»Dobro mi je,« je rekel Aleš in skrivaj gledal za Marinko. »Delaš v kovačnici?«

»Delam.«

»Ali te Dominik plačuje?«

Aleš ga je začudeno pogledal. Kaj takega mu še ni prišlo na misel.

»Kaj me bo plačeval! Od najemnika se menda ne bom pustil plačevati! Sicer se pa šele učim. Ko bom polnoleten, bom začel na svoje.«

Staremu fužinarju je za trenutek zatrepetal sočuten nasmeh na obrazu, nasmeh, ki ga je takoj zatajil.

»Aha, na svoje,« je rekel počasi. »Če te bo Dominik pustil blizu, seveda... Ti si še mlad. Koliko let pa imaš? Osemnajst? Kaj, še ne?«

Aleš je stisnil ostro rezane ustnice. Dominik, povsod samo Dominik! Kdor govori z njim, mu omeni Dominika! Kakor bi ga bila vsa Kropa polna! Čutil se je malone osramočenega, toda hotel je pokazati, da se Dominik ne bo igral z njim in je odločno odvrnil:

»Mlad sem še, to je res. Kljub temu pa se Dominiku ne bom pustil izriniti. Midva ne bova jedla iz iste skleda!«

S kravjega bala v Bohinju

Mlada Bohinjca

Planšar s planine baše, ker tam ni več za krave paše

PRAVLJICA ZA ODRASLE

Zakonski par se je po dvanajstih letih zakona začel pripraviti in se sprl za vsako mrvico. Končno sta stala pred sodnikom za ločitve. Seveda je vsak od bodočih ločencev zahteval vse tri otroke zase. Sodnik je zasljal oba zakonca ter salomonsko odločil takole: »Vidim, da imata otroke oba rada. Povejta mi, kako naj razdelim tri otroke enako med vaju! Vesta kaj, pojdiva zdaj domov in ko bosta dobila še četrtega otroka, pridita spet, takrat bom videl, kaj bi se dalo za vaju toriti.« Zakonca sta ubogala in ob letu je bil sodnik povabljen na »majhno rodbinsko slavje« ob rojstvu četrtega potomca srečnih zakoncev.

PREDSEDNIK OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA BOHINJ ALOJZ LOGAR
IZROČA DENARNI NAGRADI MLADIMA PLANŠARICAMA

ZGODOVINSKI IN DRUGI VALERKI Z GORENJSKE

Povrhu požarnih nesreč se je v Kranju pogosto pojavila kuga. V letu kuge 1564 so mnogi meščani zbežali iz mesta, da bi se izognili okuženju. Mestni sodnik je ukazal z deskami zabiti vse hiše, v katerih so ležali bolniki, zapreti vse cerkve in zavezati zvonove, da se ne bi zbirali ljudje in prenašali bolezen. Leta 1624 je razsajala kuga po vaseh okoli Kranja, najhujše na Bregu in v Zgornjem Bitnju, v mestu samem pa je bilo več obolenj naslednje leto. Več kot pol leta so bili prepovedani tedenski sejmi, meščani pa niso smeli v besniške gozdove po drva. Zlasti hudo je kuga razsajala v Kranju leta 1657.

Šola zasledimo v Kranju prvič leta 1423. Kot šolsko poslopje je služila skromna hišica čevljarja Flohela v bližini farne cerkve, ki jo je župnik Kolanman podaril mestu. V farni šoli so poleg duhovnikov poučevali tudi svetni učitelji meščansko mladino petje, slovnico in druge preproste vede. Duhovniški naraščaj iz te šole so pošiljali k posvetitvi v Videm ali Oglej. Izjemoma je podelil generalni vikar nižje redove v kranjski farni cerkvi. Nekateri duhovniki iz Kranja so nadaljevali svoje šolanje na vseučilišču ter dosegli celo stopnjo profesorjev svobodnih ved.

V dobi protestantizma je bila v Kranju 1562 ustanovljena mestna in protestantska šola, ki se je med meščani zelo uveljavila in katero so podpirali tudi deželni stanovi. Kljub tej podpori pa učitelj gmotni položaj ni bil rožnat, ker učenci niso redno plačevali šolnine. Absolventi te šole so lahko nadaljevali šolanje na protestantski višji šoli

v Ljubljani. Ko pa je leta 1598 na številne pritožbe župnika Mrčine nadvojvoda Ferdinand prepovedal v Kranju vsako protestantsko bogoslužje, je prenehala tudi šola. Učitelj Ivan Dachs je pobegnil h karlovškemu stotniku Juriju Gusiču, predikanta Knaflija so pregnali, prepovedano je bilo zbiranje na gradu Brdu, kolovodje pa so bili pozvani v Gradec na odgovor. Protireformacijska komisija škofa Tomaža Hrena je sežgala 1601 protestantsko knjigo na trgu blizu prangerja in prisilila meščane k vrnitvi v katoliško vero.

V dobi prosvetljenega absolutizma je dobilo mesto trirazredno glavno šolo, v francoski dobi pa gimnazijo, ki je trajala samo eno šolsko leto (1810—1811). Gimnazijo so v Kranju vnovič odprli leta 1861 na pobudo Janeza Globočnika, ki je na njej ustanovil slovensko dijaško knjižnico, za katero je škof Strossmayer podaril 73 knjig. Zanimanje za slovensko književnost sta na gimnaziji uspešno budila profesorja Janko Pajk in Tomo Zupan. V letih 1875 do 1877 je poučeval na gimnaziji znanstveni delavec Karel Glaser, ki je v Narodni čitalnici vodil pevski zbor. Že v tej dobi je grozila ukinitve nižje gimnazije v Kranju iz narodnostnih razlogov, kranjski nemčurji pa so to dosegli šele pod ministrom Gautschem leta 1890. Po tem letu so se zavedni meščani začeli boriti za ustanovitve popolne gimnazije, ki so jo po zaslugi Frana Sukljeja leta 1894 tudi dosegli. V novo gimnazijsko poslopje, sedanjo I. državno gimnazijo, se je zavod ob veliki svečanosti preselil 18. septembra 1897.

TOM IŠČE ZAKLAD

PRIPREDIL: IVAN ABRAM

RIŠE: MILAN BATISTA

45.

Toda ni minilo dolgo, ko so Beckyne noge odpovedale. Sedla je. Tom je ostal pri njej in govorila sta o domu, prijateljih, o udobnih posteljah in še prav posebno o svetlobi. Skušal jo je potolažiti kar se je dalo. Utrujenost je končno Becky premagala. Zaspala je. Tom je bil vesel tega, kajti obšla ga je nova misel. V bližini je bilo nekaj stranskih rogov. Dejal si je: »Bolje bo, če jih raziščem kot da izgubijam dragoceni čas v brezdelju!«

46.

Iz žepa je potegnil vrvice od zmaja in jo privezal na izrastek skale. Po dvajsetih korakih se je rov končal v prepadu. Tom se je na kolenih sprazil navzdol, še tako daleč okoli vogala, kolikor je mogel seči z roko naprej. Hotel se je splaziti še dlje. Tisti hip pa je komaj deset metrov daleč zagledal izza skale človeško roko, ki je držala svečo. Tom je zmagošlavno zatulil. Toda ko so ga prikazale telo, je onemel: bil je ubijalec Joe.

47.

Tom je bil trd od groze in so ni mogel premakniti. Nakijučje je hotelo, da ga Joe ni zasledoval. Tom je stekel nazaj k Becky in ni ji povedal, kaj je videl. Ko ga je vprašala, zakaj je zatulil, je odgovoril: »Kar tako, Becky, ker sem bil vesel!« Trdno se je odločil, da se z Joejem ne želi več srečati. — Toda lakota in utrujenost sta tudi to odločitev spreminila. Becky je rekla, naj kar gre raziskovat še druge rove in Tom je odšel. Poljubil je je in spet odšel v sosednji rov.

48.

Njegova pot je bila brezuspešna. Nato je poskusil še v tretjem in četrtem rovu. Podal se je vanj dokler mu je dopuščala zmajeva vrvice in že se je hotel vrniti, ko je zagledal daleč v ospredju liso, ki se mu je zdela podobna dnevnim svetlobi. Vrnil se je po Becky, zavriskal od veselja in kmalu sta oba pomolila svoji glavi in ramena skozi majhno odprtino ter zagledala široki Mississippi, ki se je valil mimo. Če bi bila takrat noč, bi ne videl svetle lise in prav gotovo se ne bi rešila...